

Regional analyse av Elverum

9. September Elverum

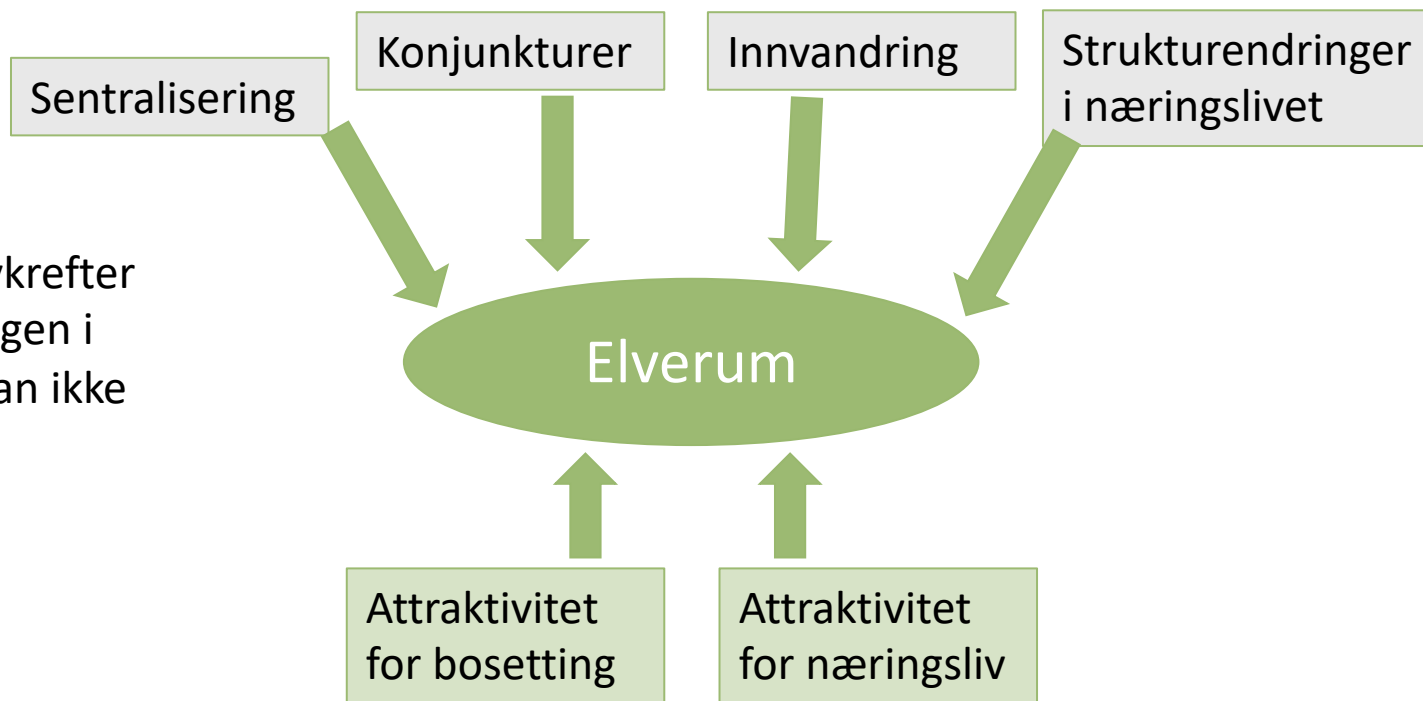

Attraktivitet:

Attraktiv for bosetting

Attraktiv for næringsliv

Strukturelle drivkrefter:

Strukturelle drivkrefter påvirker utviklingen i Elverum, men kan ikke påvirkes.

Attraktivitet handler om bidraget til veksten fra lokale krefter

A close-up photograph of a thick, rusted metal chain link. The link is heavily corroded, with a mix of brown, orange, and dark grey tones. The background is a blurred blue sky.

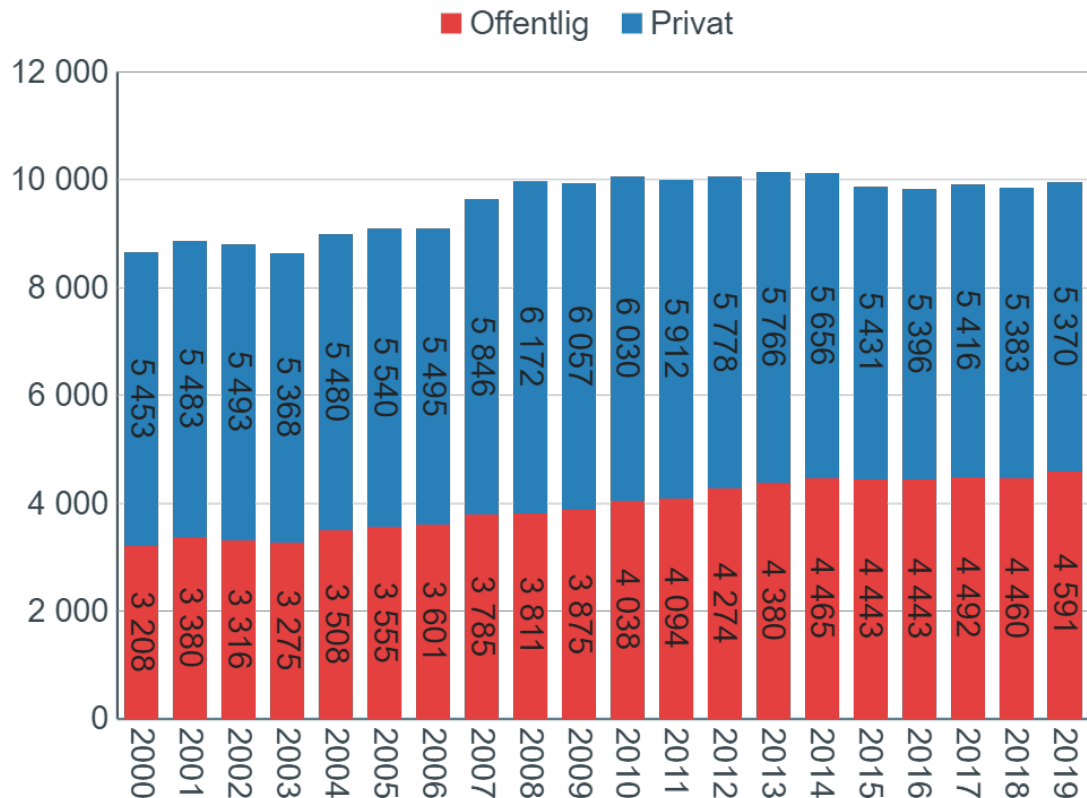
Arbeidsplasser og næringsattraktivitet

<https://regionalanalyse.no/>

Arbeidsplasser

Antall arbeidsplasser i
Elverum

Vekst i offentlig
Nedgang i næringslivet.

Arbeidsplasser

Indeksert utvikling:

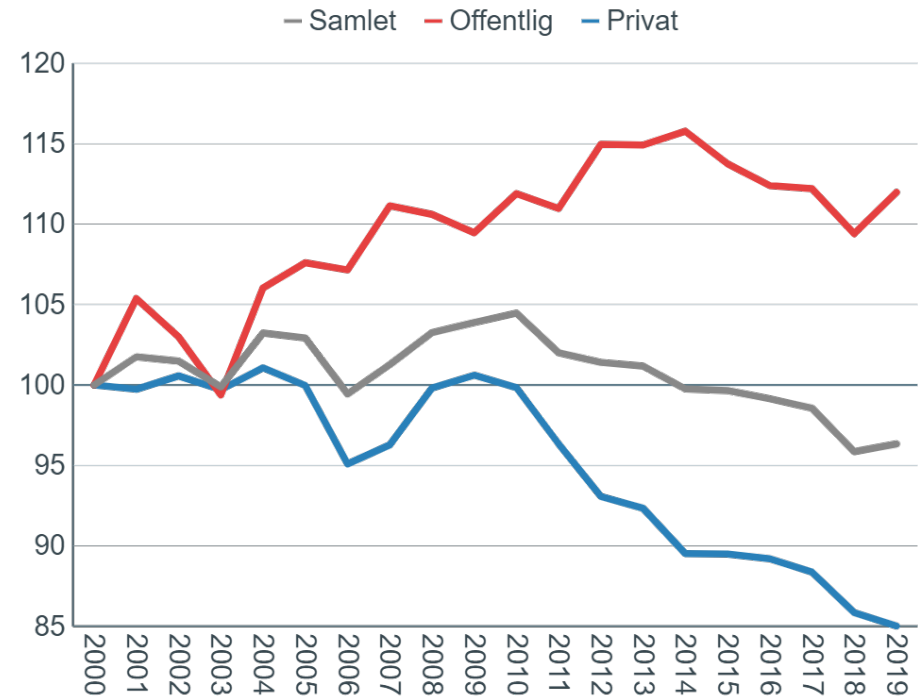
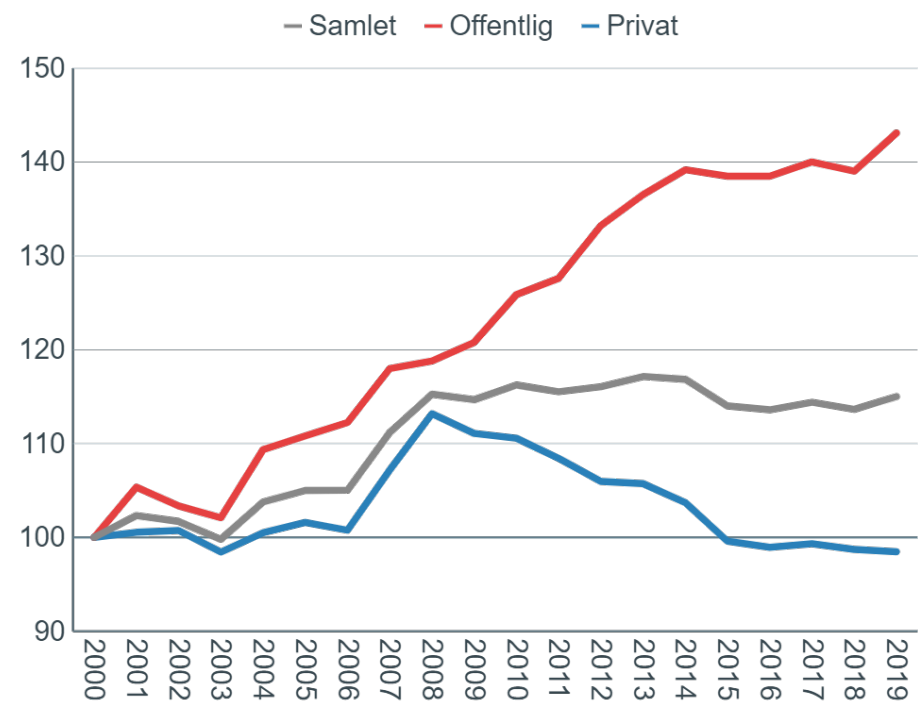
Vekst i offentlige
arbeidsplasser: 43 %

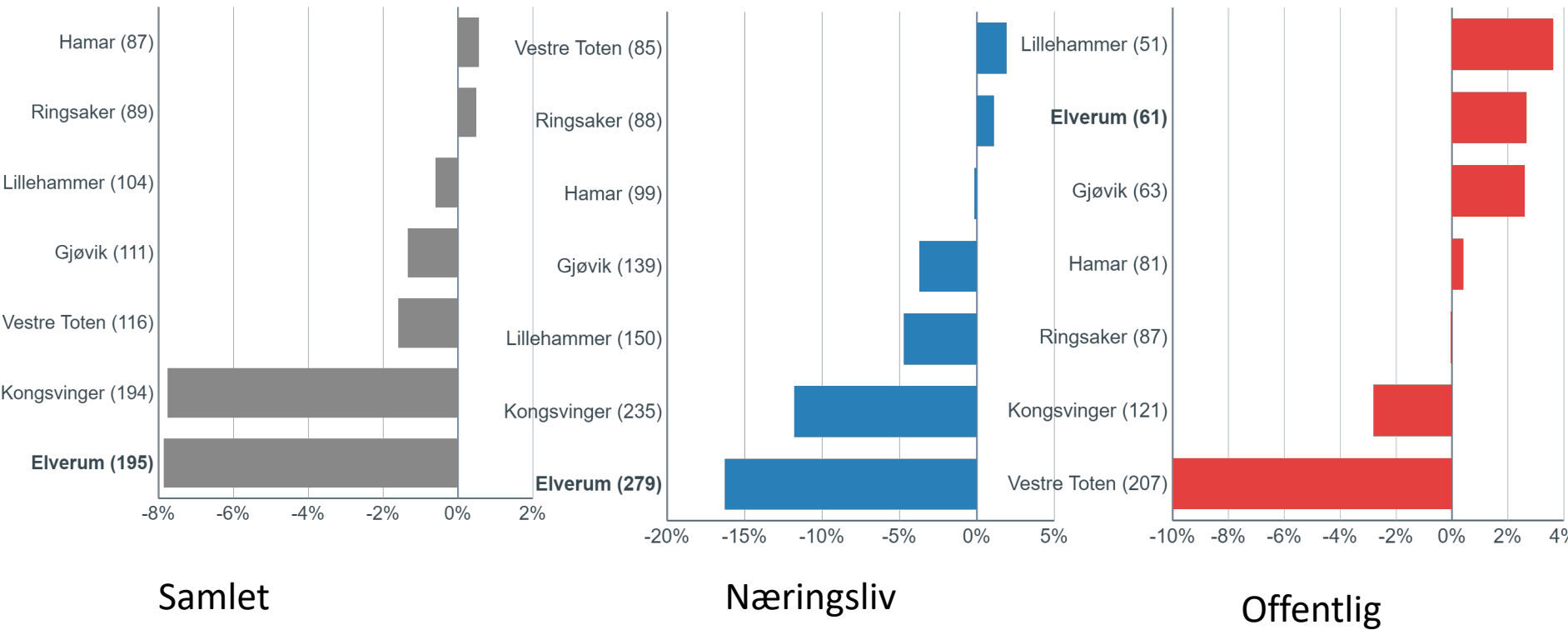
Nedgang i næringslivet: 2 %

Relativ utvikling:

Offentlig sektor: langt bedre
enn landet.

Næringslivet langt svakere enn
landet.

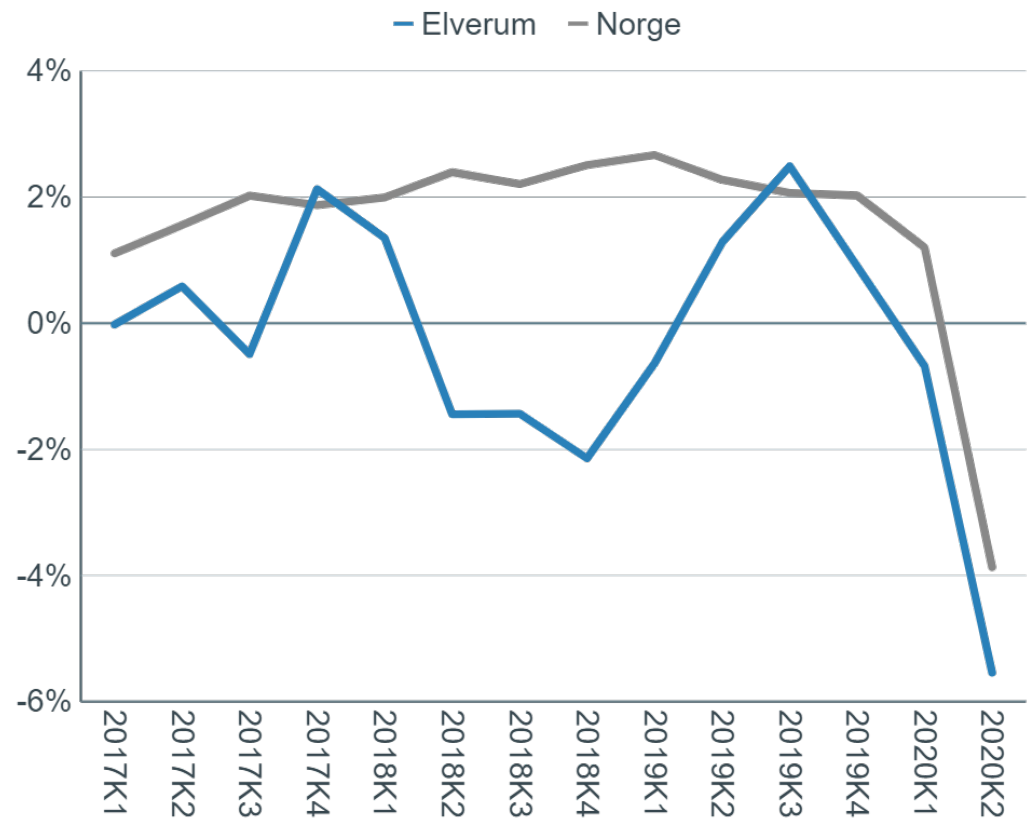
Siste 10 år:

Arbeidsplasser

Koronafallet:

Sterk fall i årsveksten i antall arbeidsplasser i landet.

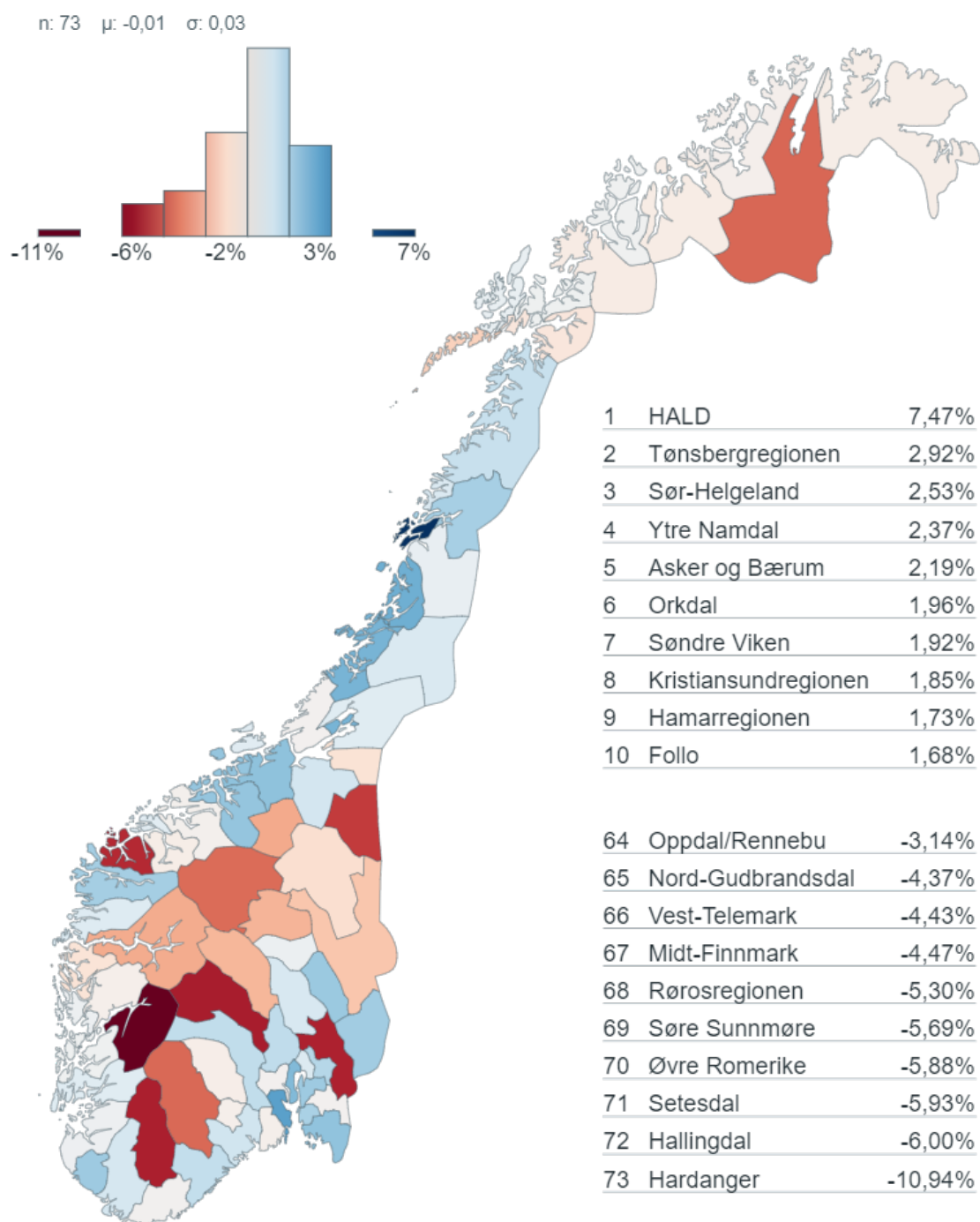
Enda litt sterkere fall i Elverum.

Prosentvis vekst i antall lønnskivere siden samme kvartal året før.

Arbeidsplasser

Koronafallet:

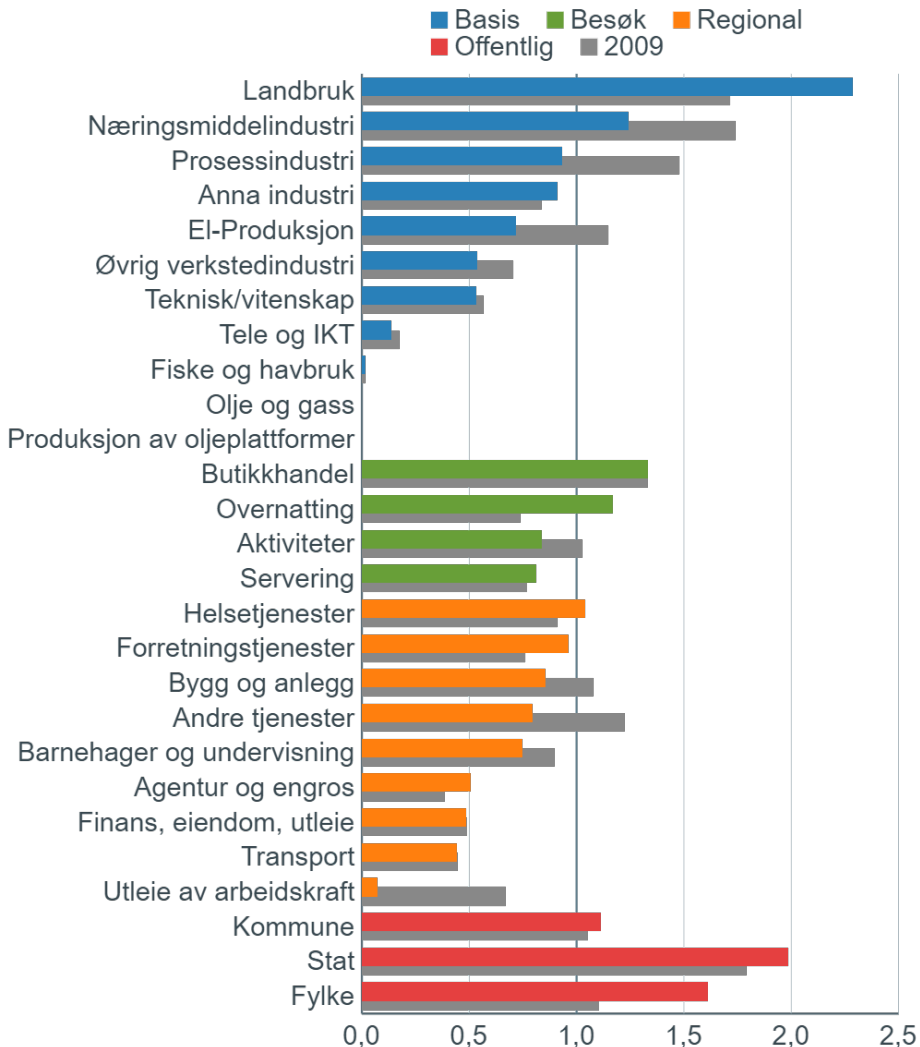

Arbeidsplasser - struktur

Elverum har en stor andel arbeidsplasser i bransjer som:

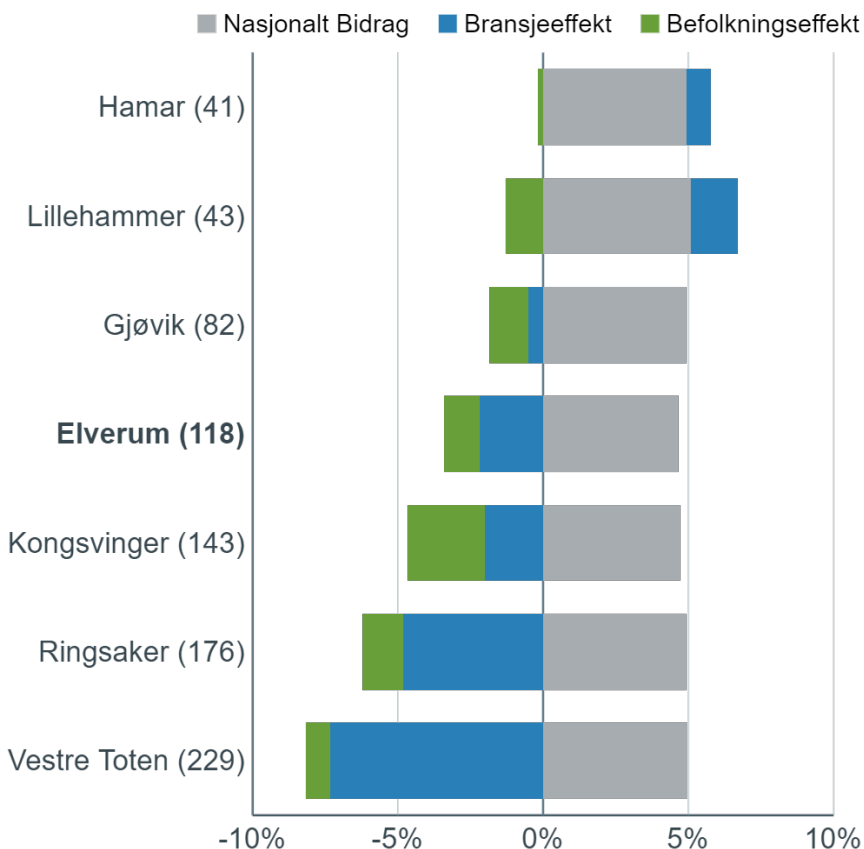
1. Landbruk
2. Næringsmiddelindustri
3. Butikkhandel
4. Overnatting
5. Stat
6. Fylke

Alt i alt en variert næringsstruktur.

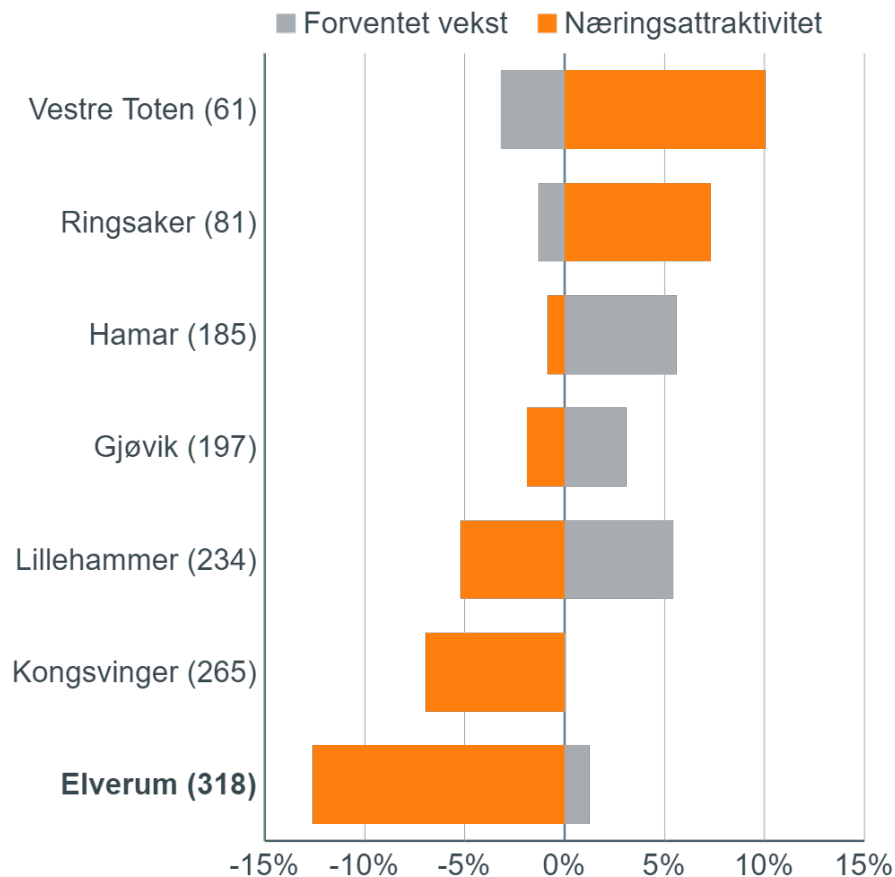

Lokaliseringskvotienter i 2019 for ulike bransjer i Elverum sammenliknet med 2009

Næringsattraktivitet

Beregnet bransjeeffekt, befolkningseffekt og nasjonal vekst. Den forventede veksten er summen av søylene.

Forventet arbeidsplassvekst og næringsattraktivitet. Den faktiske veksten er summen av søylene.

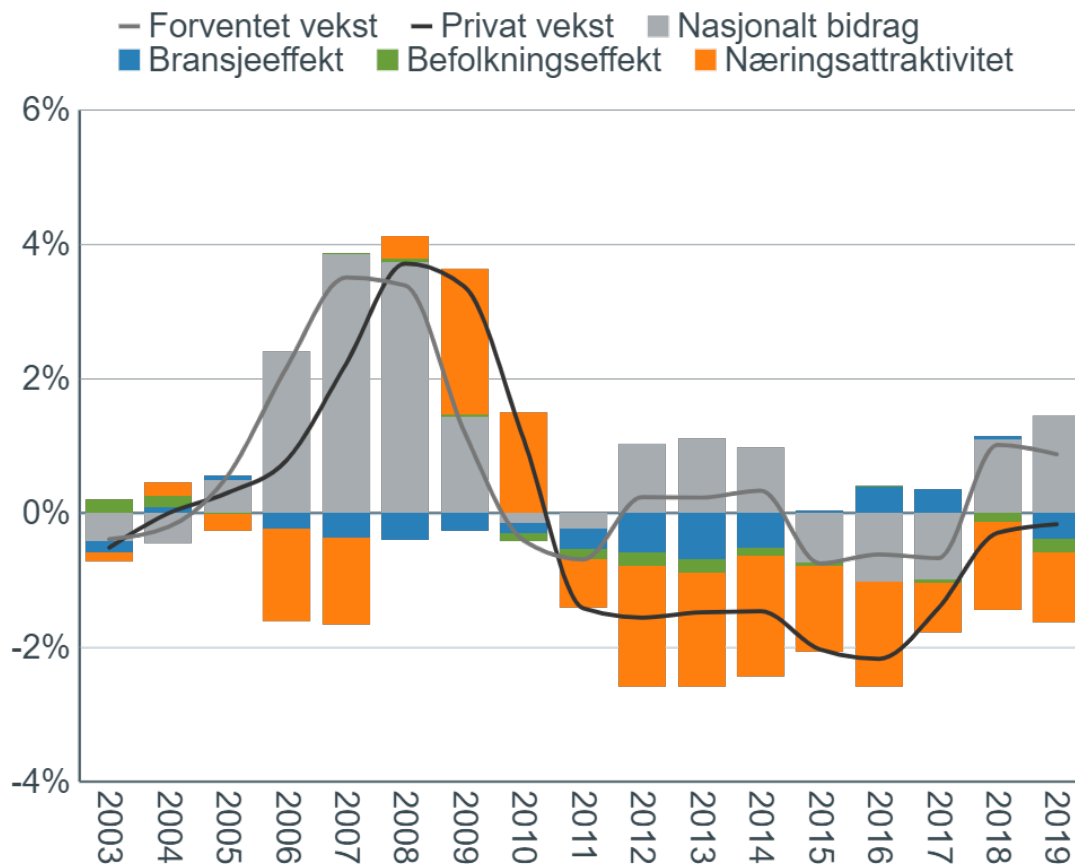
Sterk negativ næringsattraktivitet i Elverum

Næringsattraktivitet

Elverum hadde høy og positiv næringsattraktivitet fra 2007 til 2017.

Men ikke i 2018 og 2019.

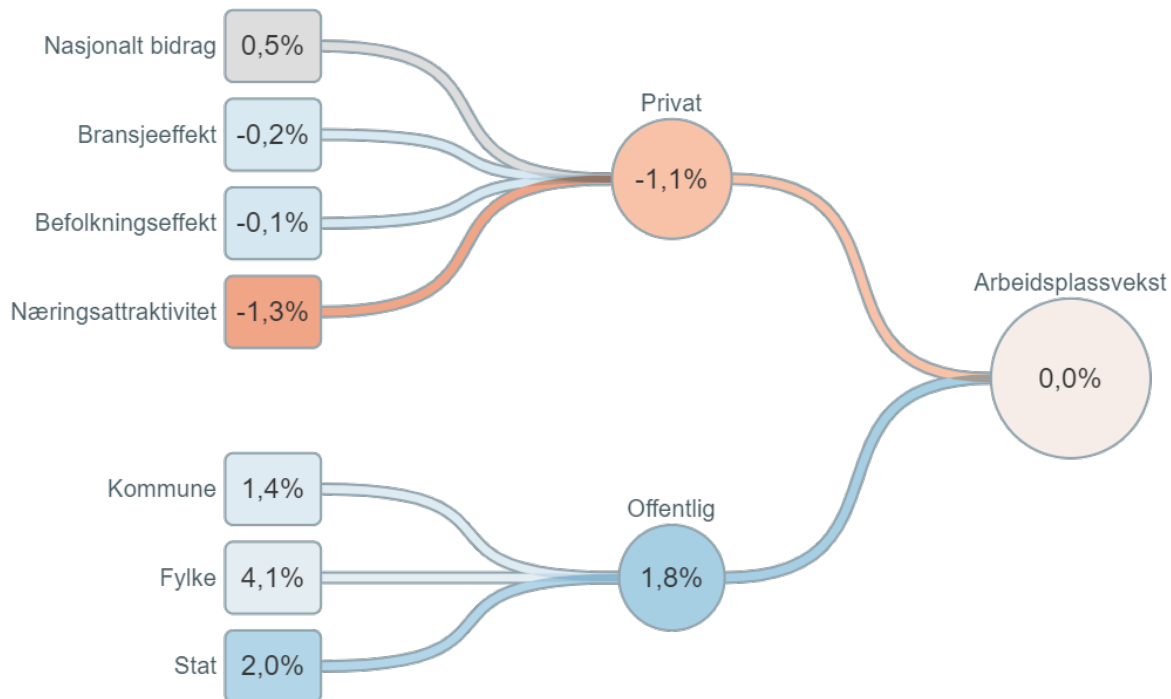
Men de strukturelle betingelsene har blitt bedre.

Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet og næringsattraktiviteten til Elverum.

Drivkrefter for arbeidsplassvekst

Prosentvis vekst per år.

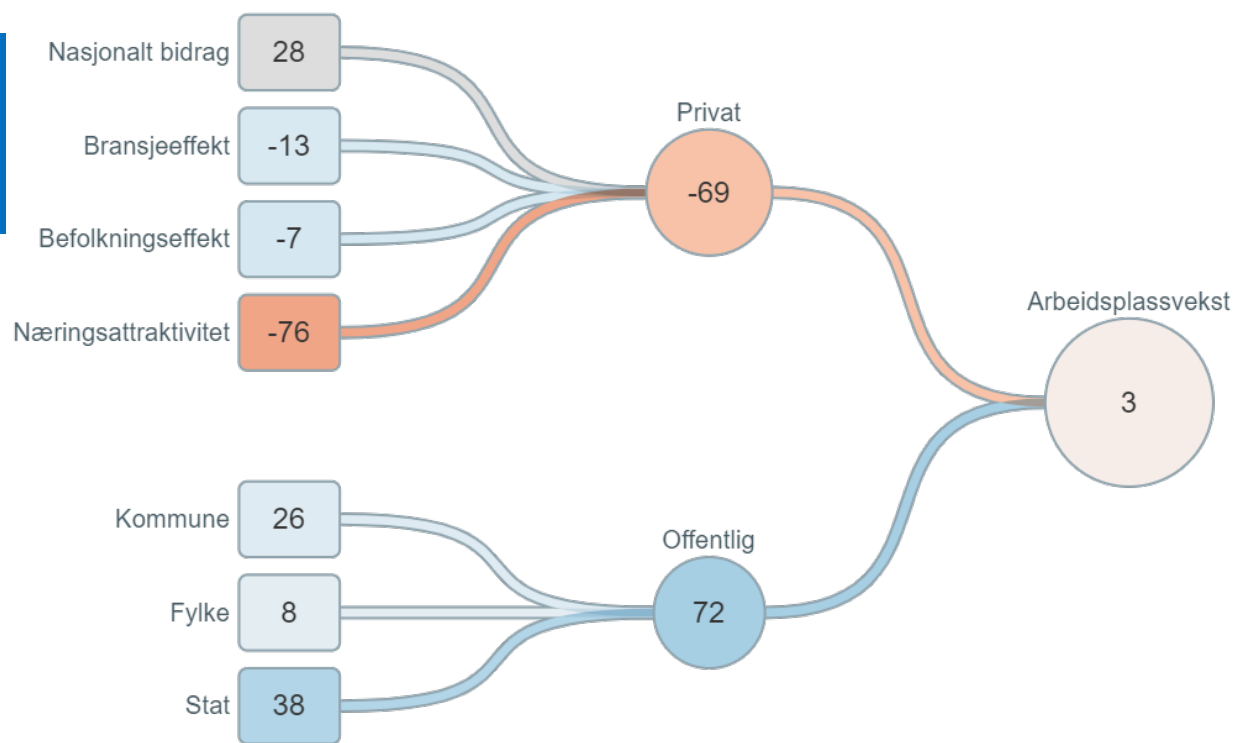

Årlig vekst i antall arbeidsplasser i prosent i Elverum i perioden 2009-2019, dekomponert i ulike drivkrefter.

Drivkrefter for arbeidsplassvekst

Antall arbeidsplasser per år.

Næringsattraktiviteten har gitt en ekstra nedgang på 76 arbeidsplasser hver år de siste ti årene, til sammen 760 arbeidsplasser i tiårsperioden.

Årlig vekst i antall arbeidsplasser i Elverum i perioden 2009-2019, dekomponert i ulike drivkrefter.

Befolkningsutvikling og bostedsattraktivitet

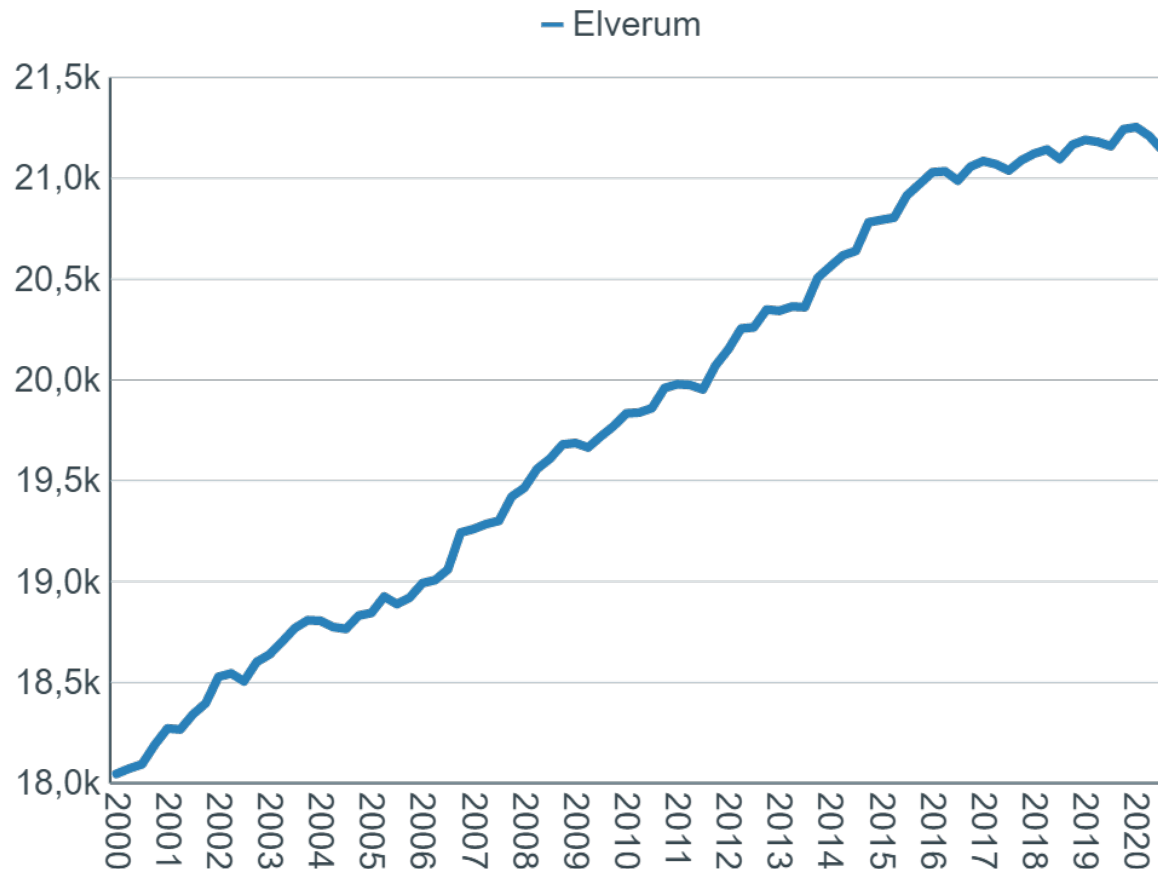

<https://regionalanalyse.no/>

Befolkning

Sterk vekst etter 2007.

Men veksten har bremset opp.

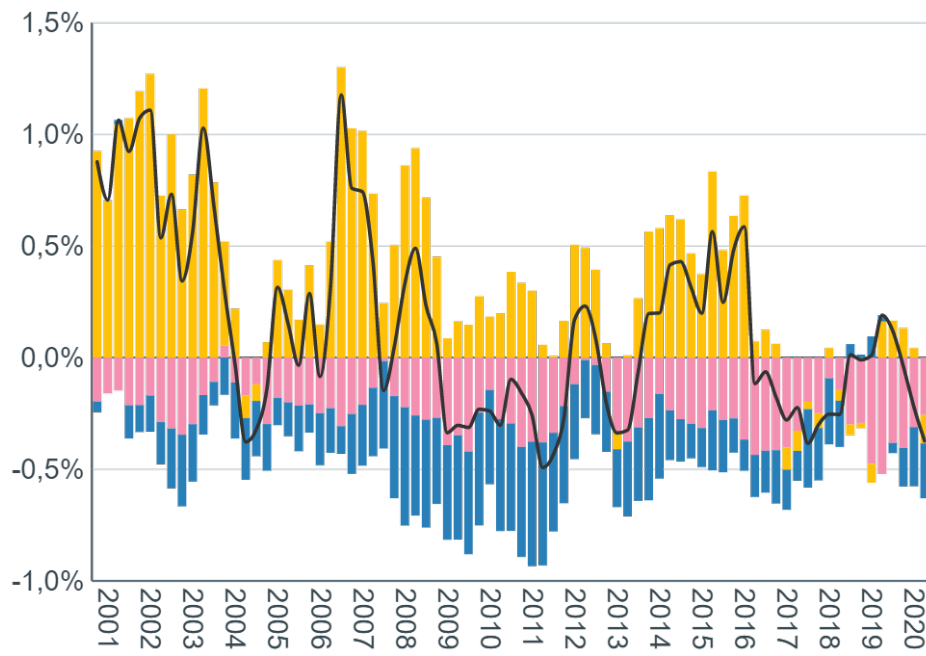
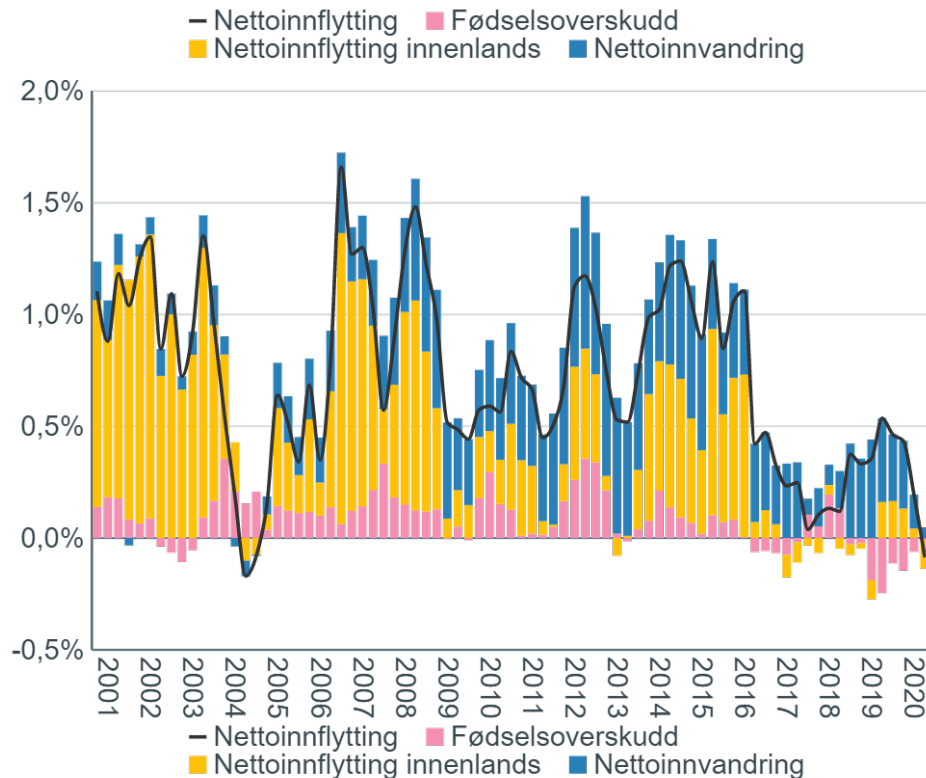
Utvikling i folketallet i Elverum, målt hvert kvartal.

Befolkning

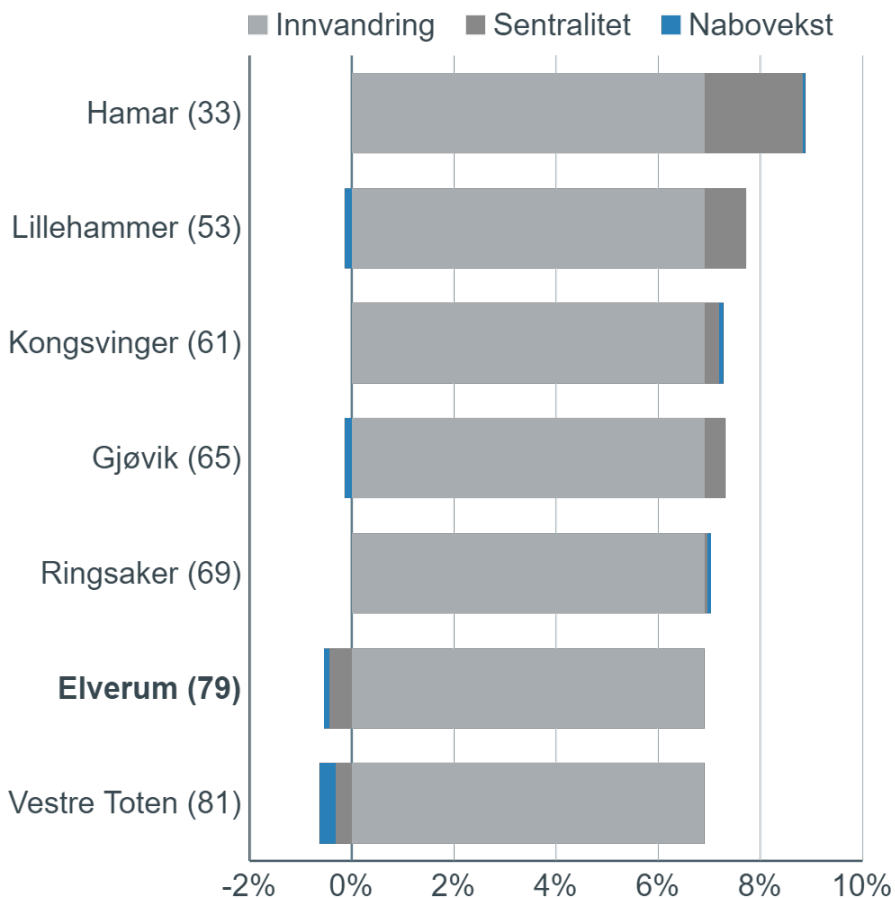
Befolkningsendringer splittet opp i nettoinnvandring, innenlands flytting og fødselsbalanse.

Høy innenlands innflytting i perioder. Fødselsbalanse fra positiv til negativ.

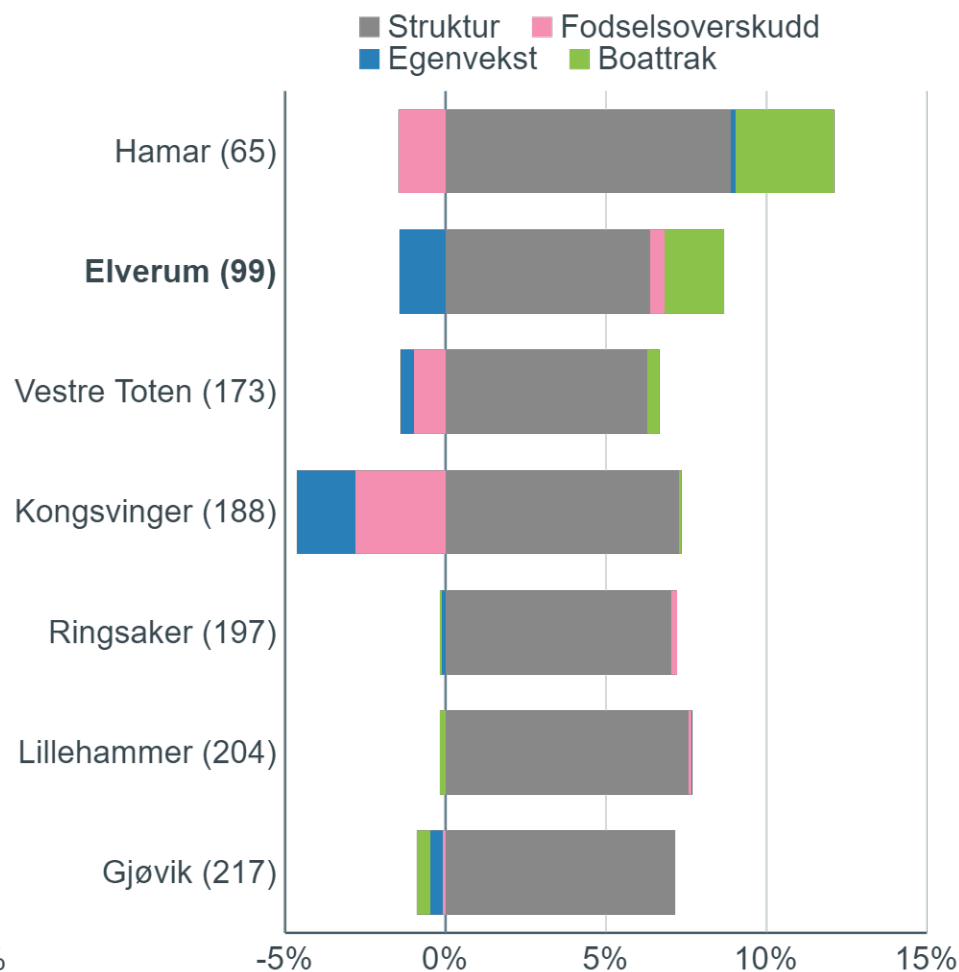
Elverum har lavere innvandring enn landet og lavere fødselsbalanse.

Bostedsattraktivitet

Forventet nettoflytting ut fra sentralitet, nasjonal nettoinnvandring og arbeidsplassvekst i områder det pendles til (nabovekst).

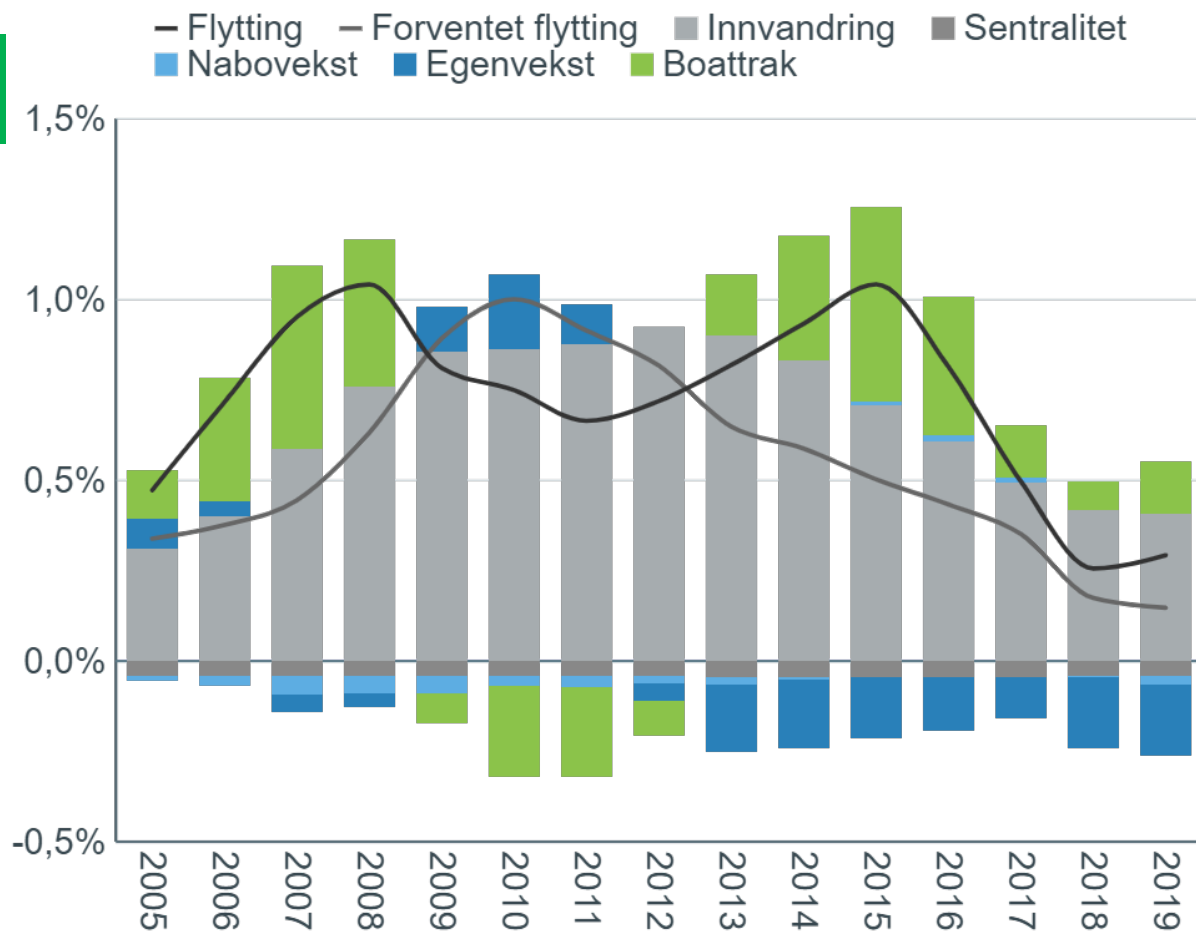

Befolkningsvekst dekomponert i fødselsbalanse, forventet nettoflytting, arbeidsplassveksten effekt på nettoflyttingen og bostedsattraktiviteten. Rangert etter bostedsattraktiviteten.

Bostedsattraktivitet

Positiv
bostedsattraktivitet
siden 2013.

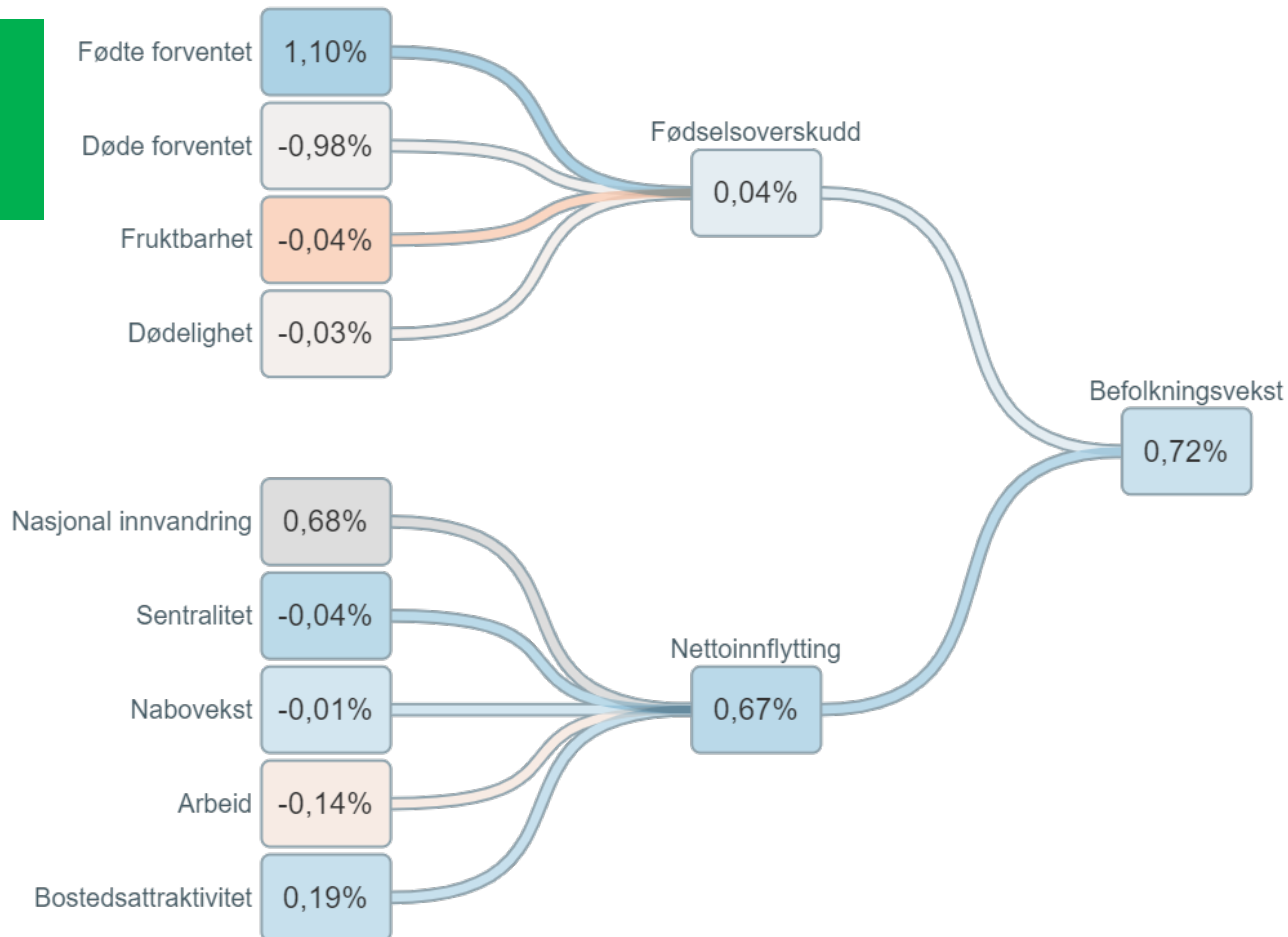
Arbeidsplassveksten i
egen kommune har
bidratt negativt siden
2012.

Nettoflyttingen til Elverum dekomponert i
ulike drivkrefter.

Drivkrefter for befolkningsvekst

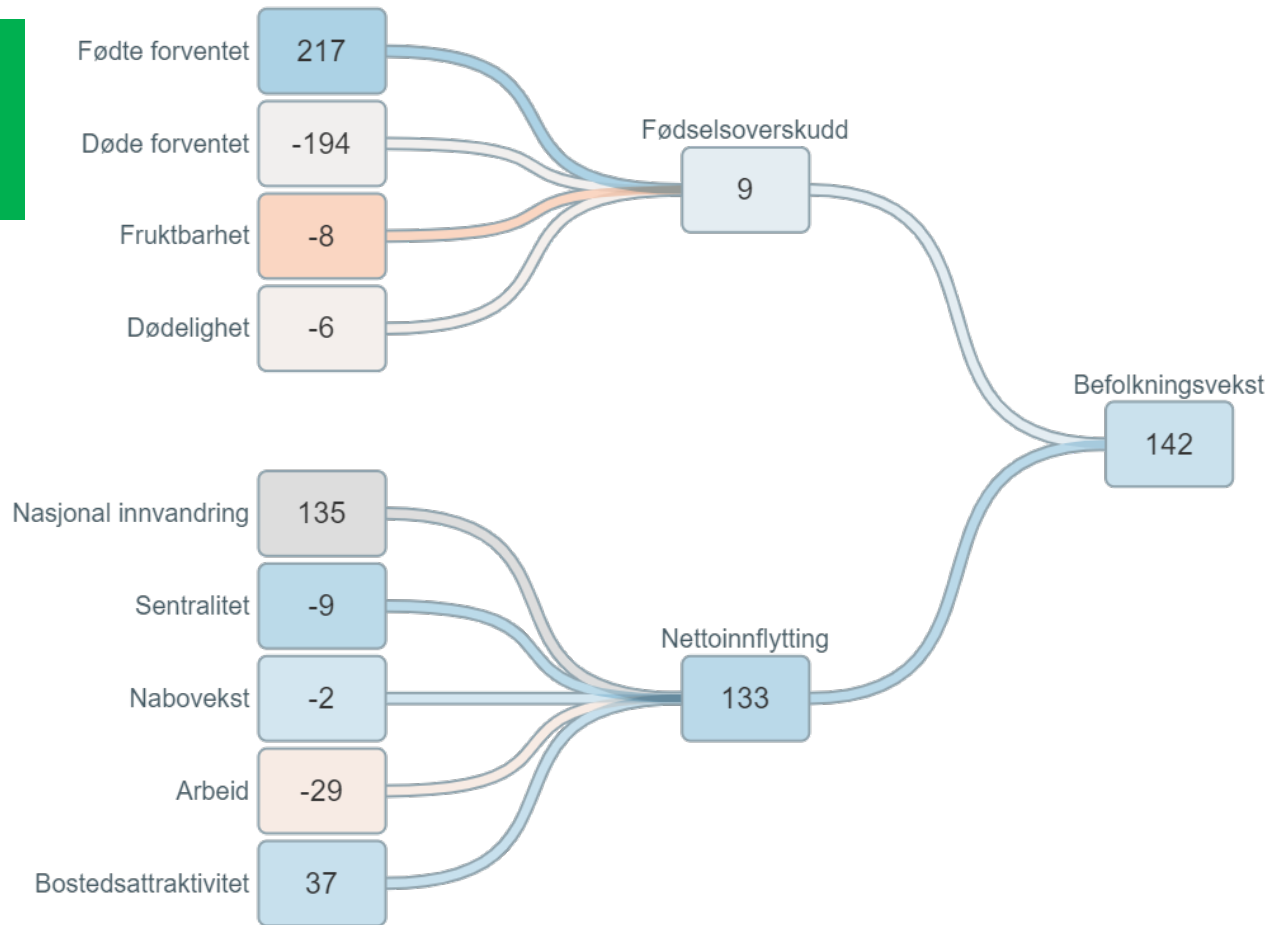
Prosentvis vekst per år.

Årlige endringer i folketall siste ti år dekomponert i ulike drivkrefter.

Drivkrefter for befolkningsvekst

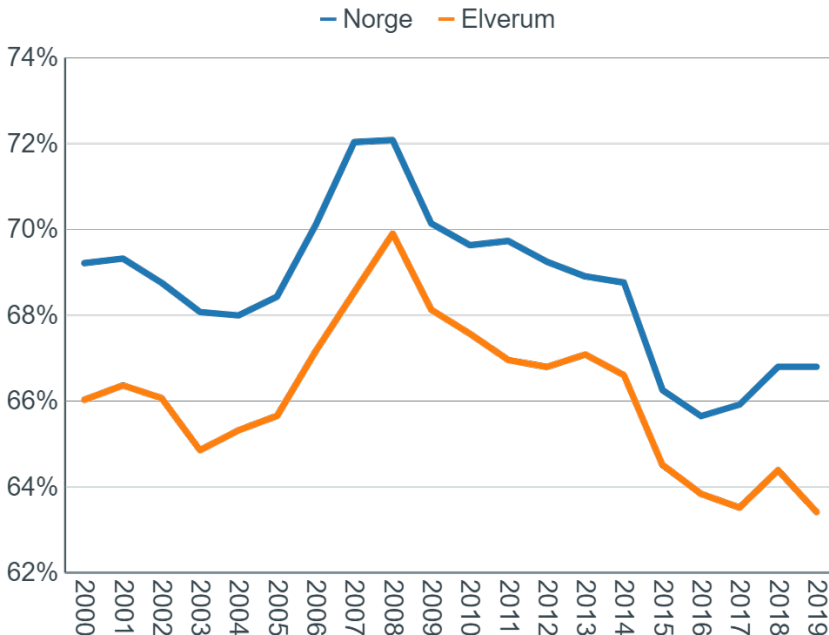
Antall personer per år:

Kor attraktivt er Elverum?

Attraktiv for næringsliv: Nei, har hatt en ekstra nedgang på 760 arbeidsplasser i næringslivet de siste ti årene.

Attraktiv for bosetting: Ja, har hatt en ekstra innflytting på 370 innbyggere de siste ti årene.

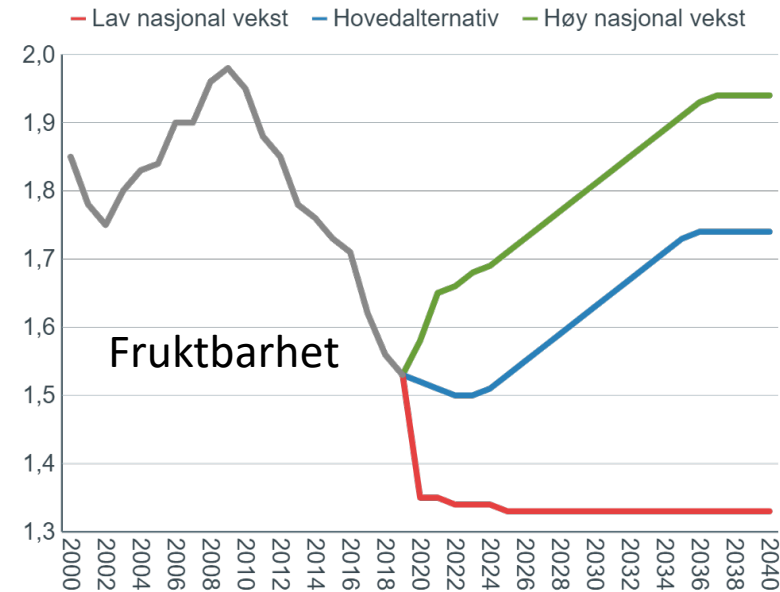
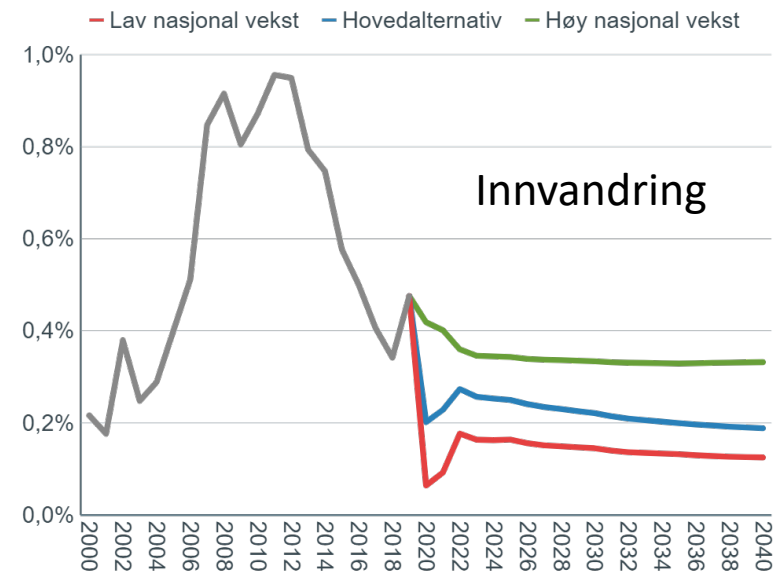
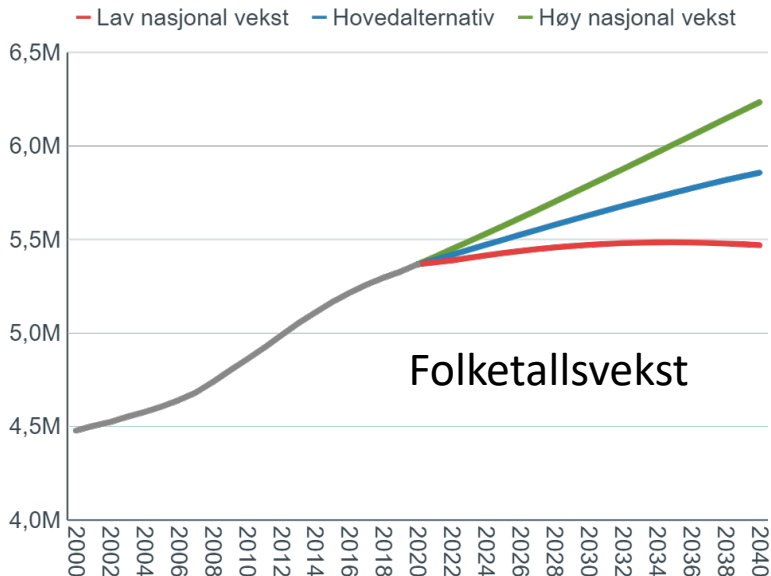
Denne kombinasjonen fører som oftest til at sysselsettingsandelen i befolkningen blir lavere

Framtidsutsikter og scenarier

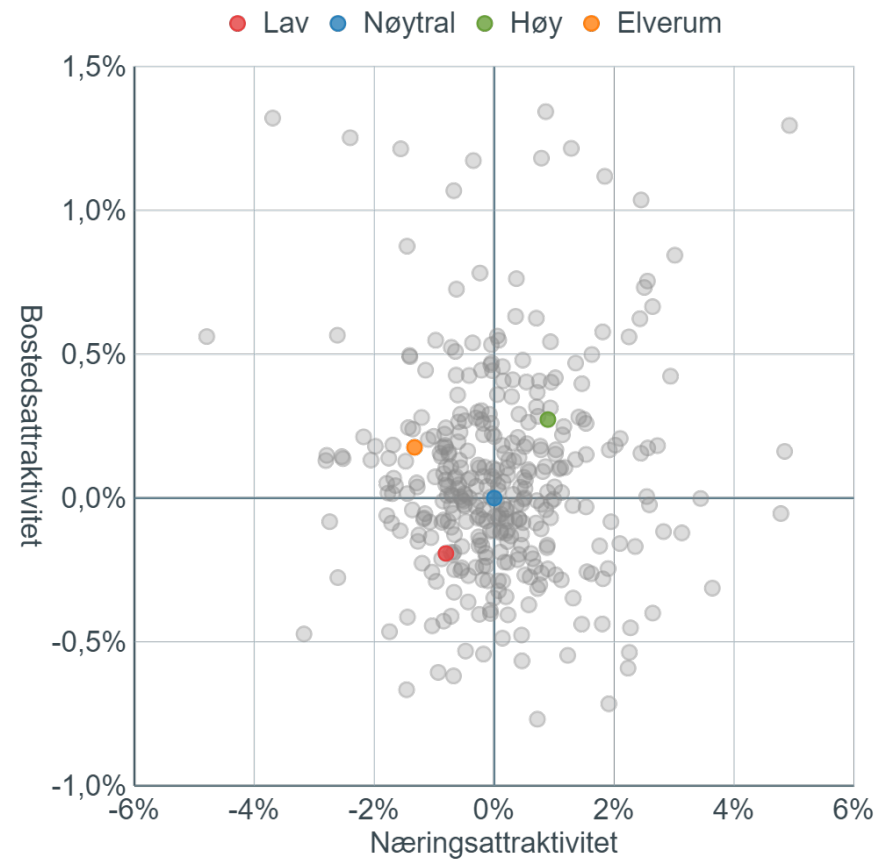
<https://regionalanalyse.no/>

Framtidsutsikter

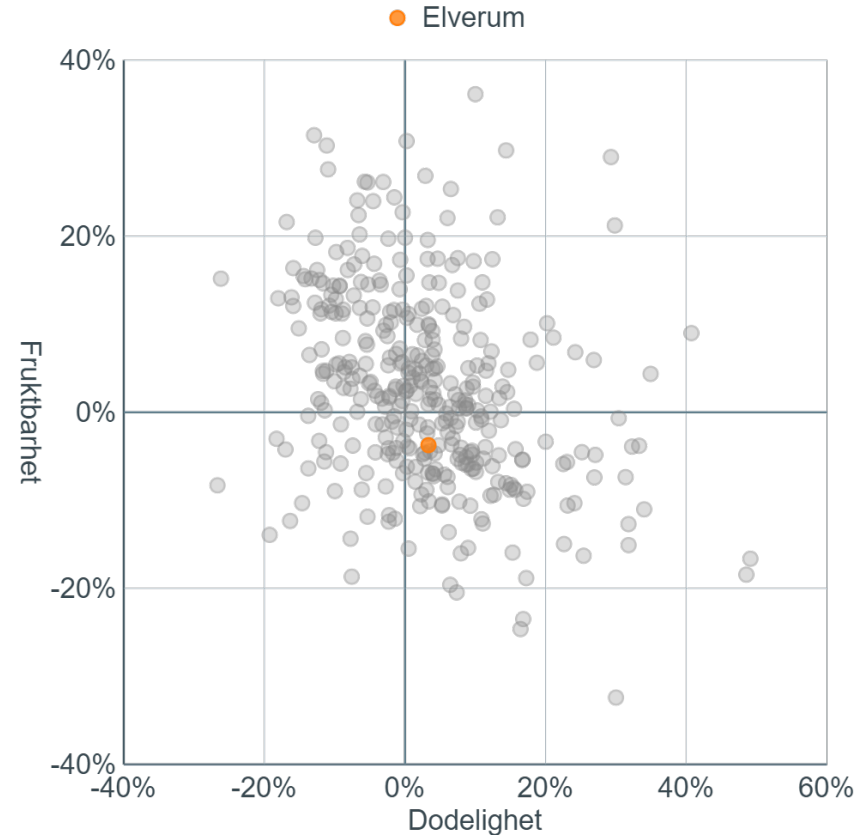
Nasjonal vekst fra SSBs framskrivninger

Framtidsutsikter

Hvor attraktiv vil Elverum være i framtiden: fire ulike scenarier.

Fruktharhet og dødelighet i Elverum i framtiden: som tidligere

Framtidsutsikter

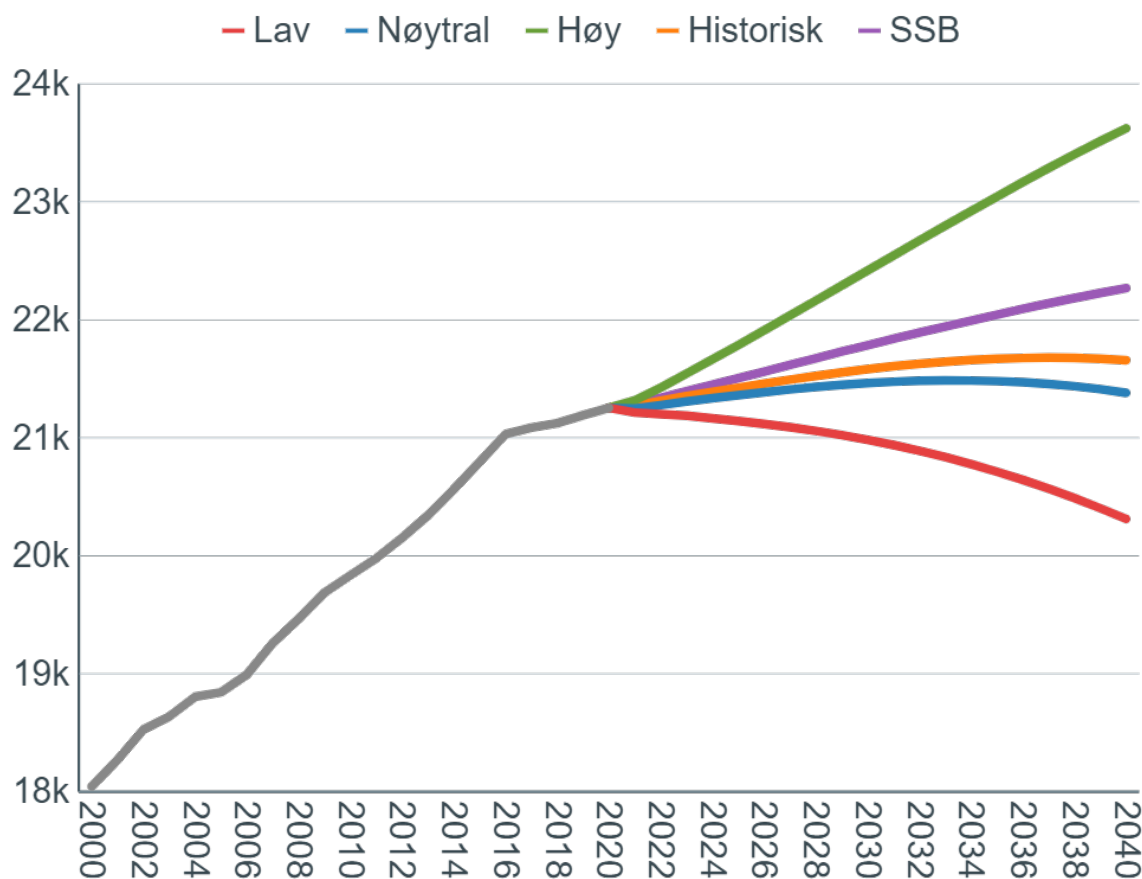
Med samme høye bostedsattraktivitet og negative næringsattraktivitet vil folketallet øke fra 21 254 til 21 658 innbyggere.

Med nøytral attraktivitet, vil folketallet stå omtrent stille

SSB har i sin framskriving en vekst opp til 22 268.

Potensiale til vekst opp til 23 623 i best case.

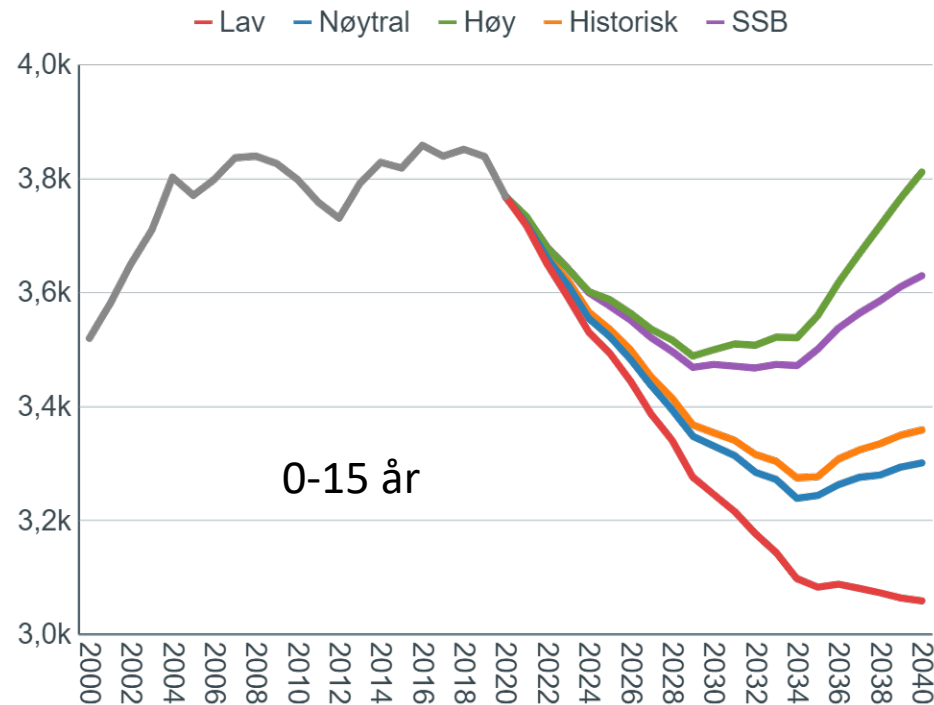
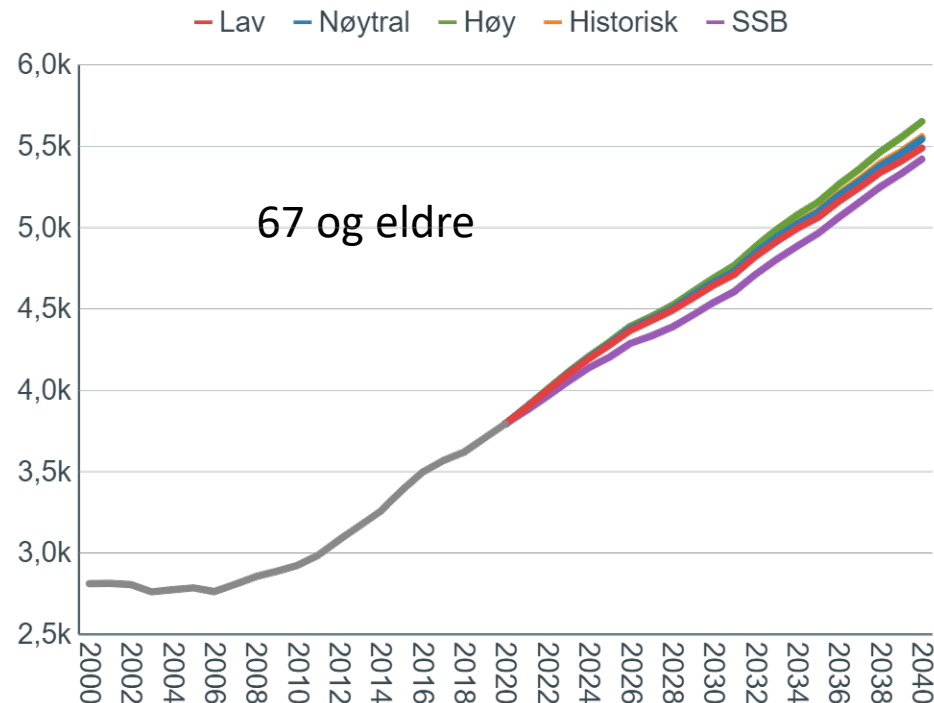
Fare for nedgang til 20 312 i worst case.

Antall innbyggere i ulike scenarier samt SSBs framskriving.

Framtidsutsikter

Det blir garantert en sterk økning i antall eldre, i likhet med andre områder i landet.

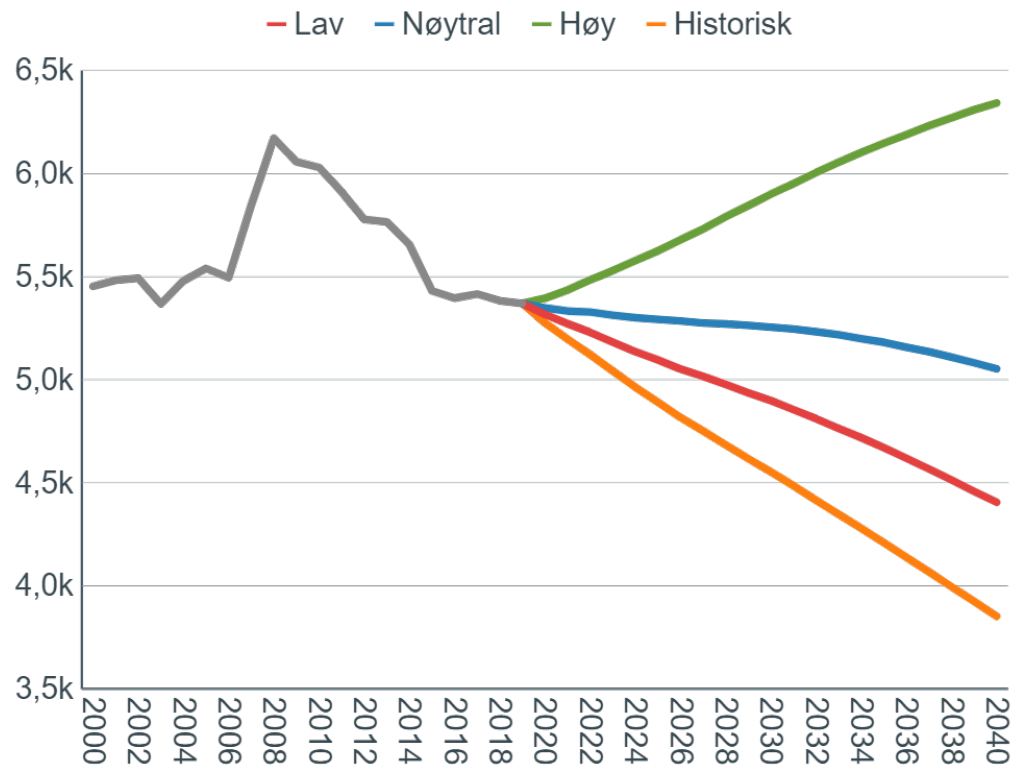
På kort sikt vil antall barn gå ned.
På lang sikt vil attraktiviteten
bety mye for antall barn i
kommunen.

Framtidsutsikter

Antall arbeidsplasser i næringslivet:

Her er det stor usikkerhet:

Med fortsatt negativ næringsattraktivitet kan det bli sterk nedgang. Potensial til vekst med høy næringsattraktivitet.

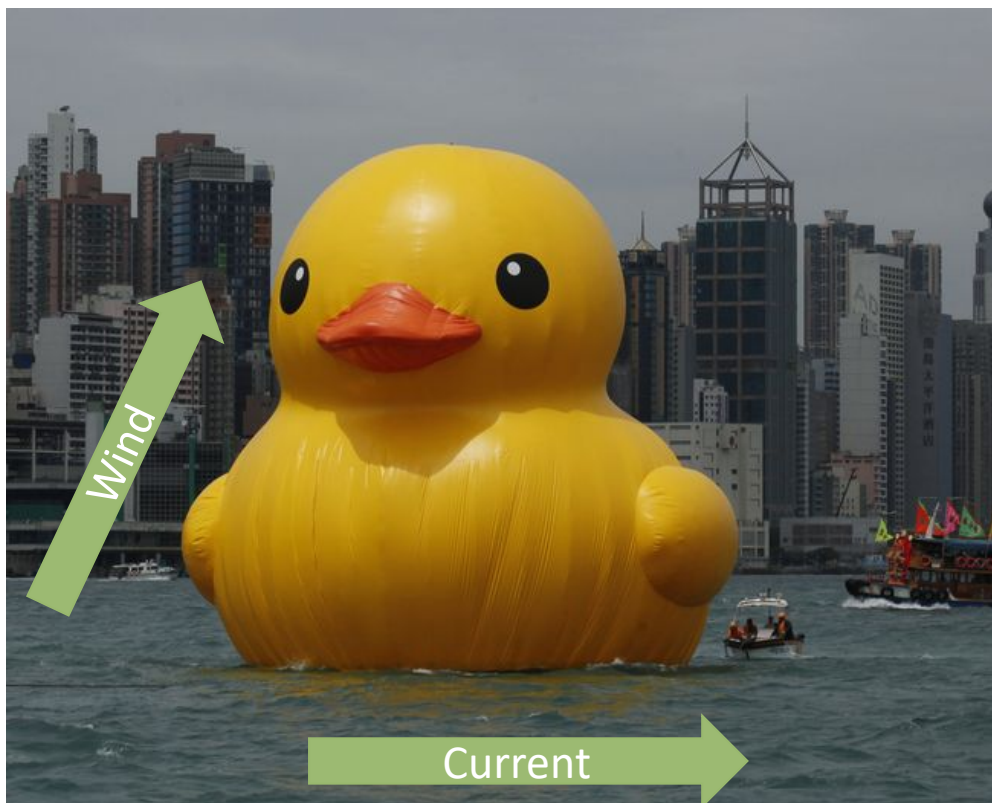

Korleis er utsiktene for framtidig vekst?

1. Det blir vanskelig å opprettholde den befolkningsveksten som har vært i Elverum de siste årene.
2. Elverum må øke sin næringsattraktivitet for å få vekst i folketallet og for at ikke sysselsettingsandelen skal bli svært lav.
3. Høy bostedsattraktivitet kan ikke tas for gitt, selv om den har vært positiv tidligere.

Hvordan skape attraktivitet

Å måle attraktivitet:
Statistiske modeller:
steder er objekter som
utsettes for ytre krefter

Årsaker til attraktivitet:
Case-studier:
Steder er levende subjekter
som beveger seg

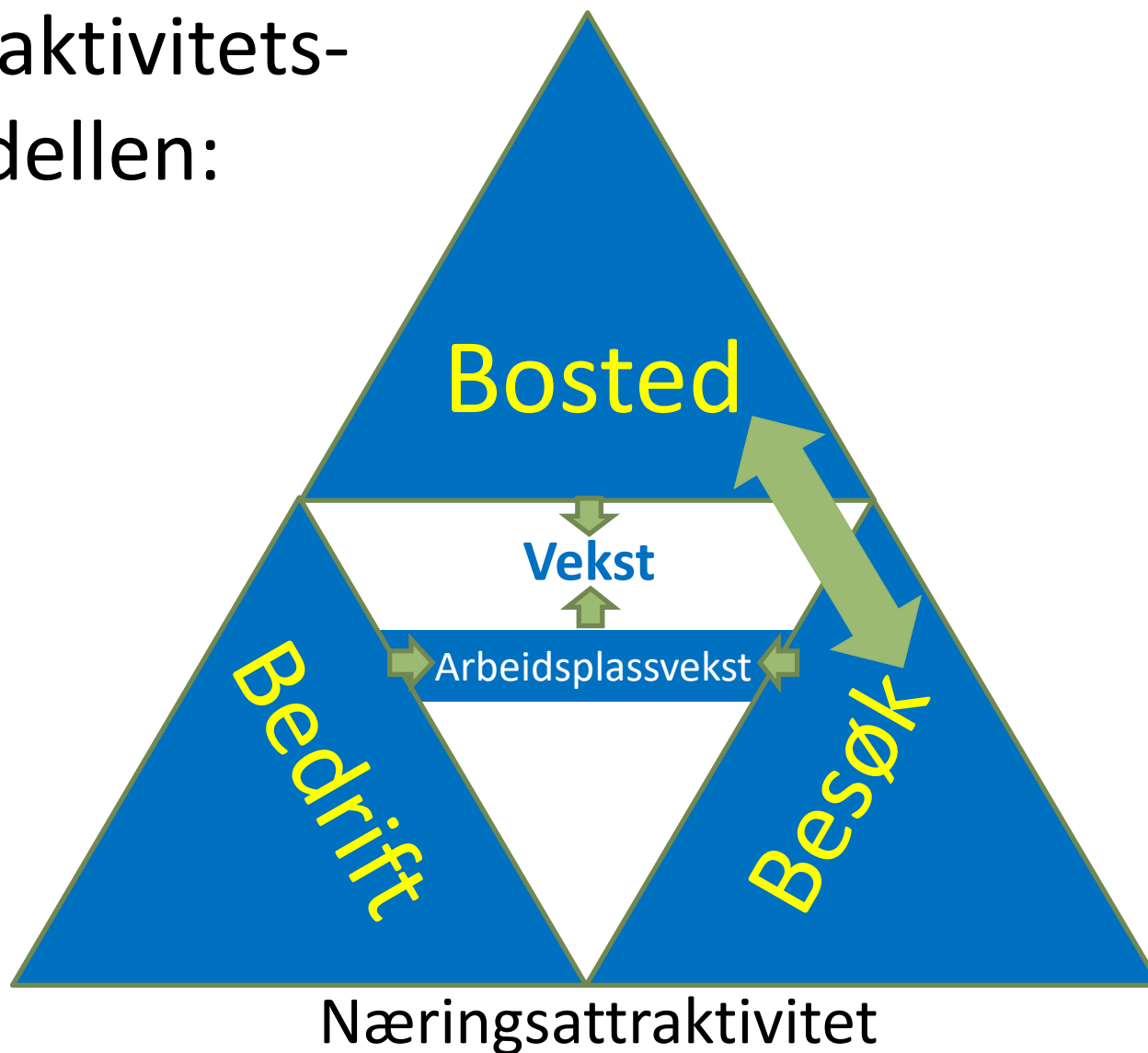
Hvordan skape attraktivitet?

Gjennom endringer, nyskaping og forbedringer

Fire kategorier av attraktivitetsfaktorer

Areal og bygninger	Tilrettelegge attraktive arealer for boliger, næringsvirksomhet, handel. Stimulere til bygging av boliger og attraktive næringsbygg. Næringshager.
Ameniteter	Skape nye attraksjoner, tilbud, forbedre kommunal service, bedre tjenester til næringslivet, aktiviteter og kultur, kafeer og møteplasser, liv i sentrum, ...
Omdømme	Skape et positivt bilde av stedet, bli vurdert som et sted å flytte til, et sted å besøke, et sted å etablere bedrift.
Stedlig kultur og identitet	Lokal identitet, samarbeidsånd og tillit, optimisme, risikovilje, investeringslyst, interesse for å være med å utvikle stedet

Attraktivitets- modellen:

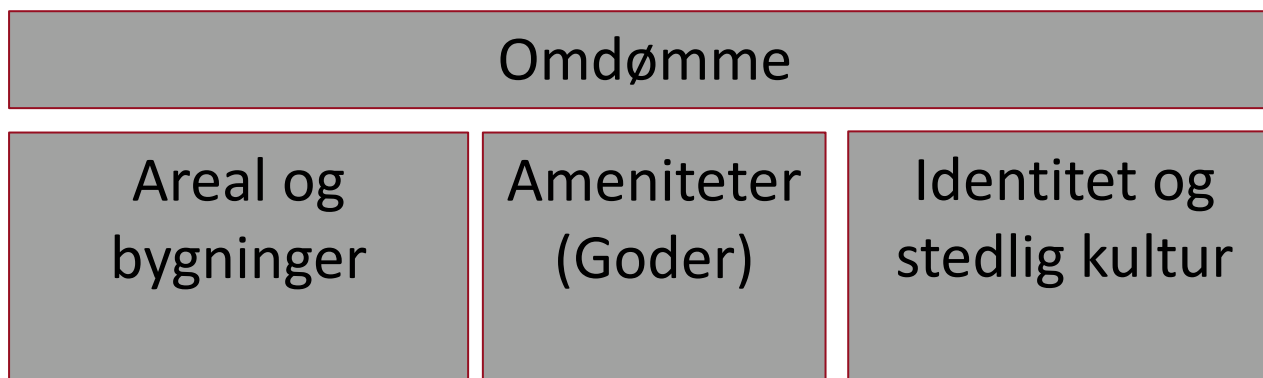
Hvordan skape attraktivitet?

Ulike attraktivitetsfaktorer og tiltak for ulike attraktivitetsdimensjoner: Bosted, Besøk og Bedrift

	Bosted	Besøk	Bedrift
Areal og bygninger	Boligtomter, arealer og boliger	Overnatting, hytter og hyttetomter	Næringsareal og næringsbygg
Ameniteter	Gode kommunale tjenester, fritidstilbud.	Attraksjoner og aktiviteter, kultur.	Gode transport-løsninger.
Omdømme	Omdømme som bosted	Omdømme for besøk, destinasjons-markedsføring	Omdømme som næringssted
Stedlig kultur og identitet	Lokal identitet, åpenhet, optimisme	Gjestfrihet, service.	Risikovilje og vilje til vekst, optimisme Innovasjonsevne

Det finnes mange faktorer som kan
bety noe for attraktiviteten

Fire kategorier av attraktivitetsfaktorer

Må ha

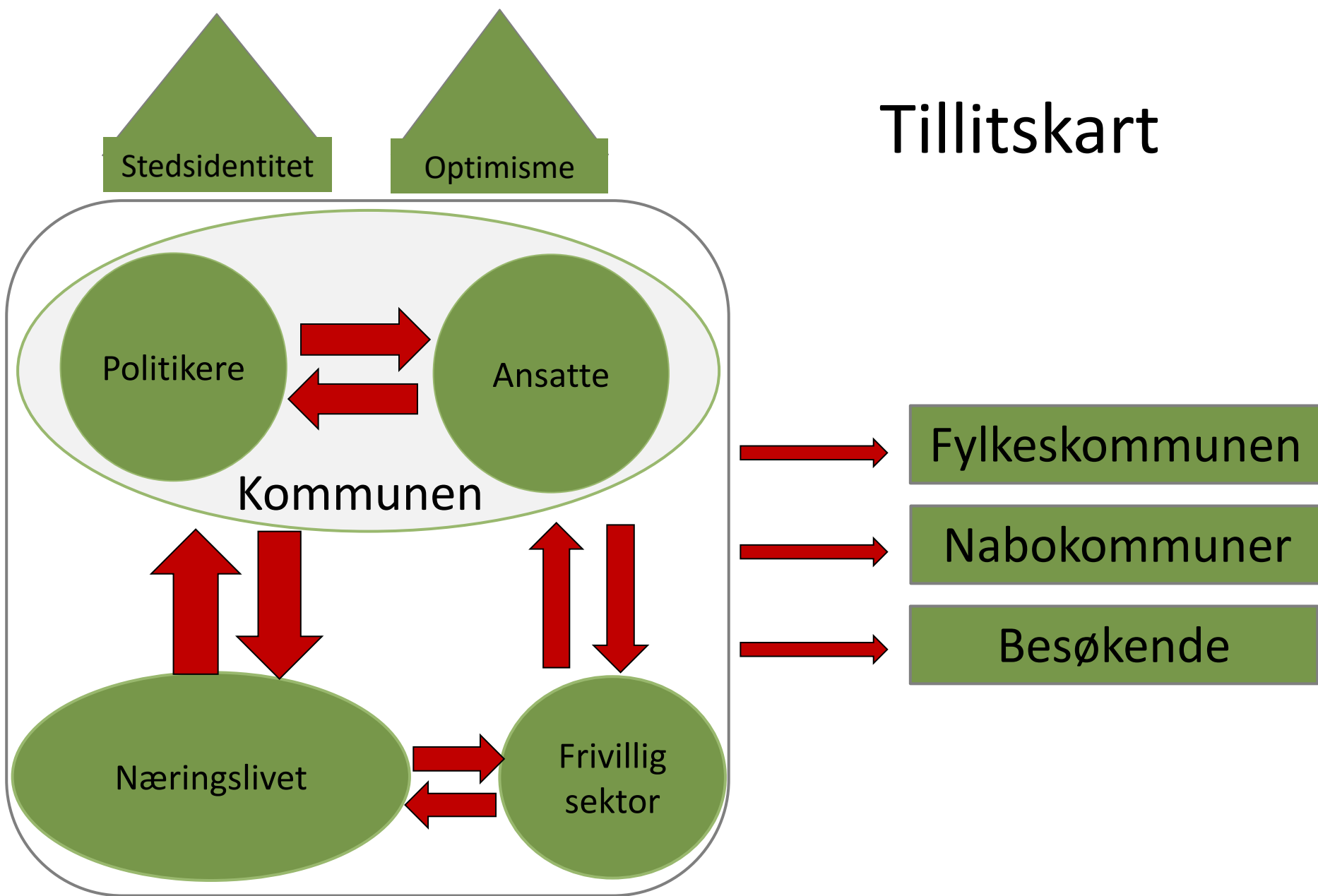
X-faktor

Hvordan skape attraktivitet?

	Bosted	Besøk	Bedrift
Areal og bygninger	X	X	X
	X	X	X
	X	X	X
Ameniteter	X	X	X
	X	X	X
	X	X	X
Omdømme	X	X	X
	X	X	X
	X	X	X
Stedlig kultur og identitet	X	X	X
	X	X	X
	X	X	X

Hvordan skape en utviklings- og endringskultur? Hvordan mobilisere alle aktører til innsats for å øke attraktiviteten?

Tillitskart

Stedsidentitet

Optimisme

Politikere

Ansatte

Kommunen

Næringslivet

Frivillig
sektor

Tillit
+
felles
ambisjoner

Stikkord for å skape attraktivitet de neste årene:

- Tilgjengelige og attraktive tomter til boliger
- Tilgjengelige og attraktive arealer til næring
- Sentrumsutvikling
- Styrke handel, reiseliv, aktiviteter og kultur for å være et interessant besøks- og bosted
- Næringsvennlig kommune for industribedriftene
- Tillit og dialog med gård- og grunneiere, næringsliv og frivillig sektor
- Forankra felles ambisjoner

Takk for meg

Knut Vareide
Telemarksforsking